

Yhteiskuntaamme odottavat isot haasteet ilmastonmuutoksen jarruttamisessa ja hiilijäljen pienentämisessä. Haasteita luovat myös globaali kilpailu ja työvoiman/resurssien väheneminen ja huoltosuhteen heikkeneminen eläkkeellesiirtymisten myötä. Tätä vasten *Maankäyttö* kysyi eräiltä maanmittausalan vaikuttajilta: **Mitä maanmittausalalla pitäisi tehdä, mitä erityisesti uudella tavalla, jotta pystyisimme kansakuntana vastaamaan näihin haasteisiin?**

“Vaikka yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on asetettu tavoitteeksi, toimitaan vastoin hyvin tunnettuja periaatteita.”

Irmeli Wahlgren

Ilmastonmuutos haastaa maanmittarit

Maanmittareilla on suuret vaikutusmahdollisuudet ilmastonmuutoksen hillitsemiseen rakennetun ympäristön kehittämisessä. Suurimmat haasteet koskevat tiedon välittymistä käytännön päätöksentekoon.

MITÄ MAANMITTAUSALALLA pitäisi tehdä ilmastonmuutoksen torjumiseksi? Maanmittarit toimivat yhteiskunnassa monenlaisissa tehtävissä, joilla useimmiten on kytköksensä energiankäyttöön ja sitä kautta kasvihuonekaasupäästöihin ja ilmastonmuutokseen.

Oman alan kannalta tärkeimmät vaikutusmahdollisuudet liittyvät rakennetun ympäristön kehittämisen ratkaisuihin. Maanmittarit työskentelevät koko ketjun piirissä: maankäytön ja liikenteen suunnittelu – maapolitiikka – kaavoitus eri asteineen – kiinteistömuodostus – rakentaminen – kiinteistö-, asunto- ja toimitilakauppa – tekninen huolto – kiinteistöhuolto jne.

Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli IPCC on todennut kaupunkisuunnittelun vaikutusmahdollisuudet rakennuksiin ja liikenteeseen liittyvien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen merkittäviksi.

Mitä pitäisi tehdä uudella tavalla? Vanha ongelma Suomessa on edelleen yhdyskuntarakenteen hajautuminen ja siitä aiheutuvat haitat muun muassa ilmastonmuutoksen kannalta. Vaikka yhdyskuntarakenteen eheyttäminen on asetettu tavoitteeksi valtakunnallisia

alueidenkäyttötavoitteita myöten, edelleen toimitaan vastoin monia hyvin tunnettuja periaatteita.

Edelleen suunnitellaan ja rakennetaan uusia alueita, jotka sijaitsevat irrallaan yhdyskuntarakenteesta ja joille ei ole varmistettu toimivia joukkoliikenneyhteyksiä. Maankäytön ja liikenteen suunnittelun vuorovaikutus, hankkeiden keskinäinen ajoitus ja uusien alueiden toteuttamisjärjestys ovat keskeisiä aiheutuvien vaikutusten kannalta. Uuden asuntoalueen suunnitteleminen ekotehokkaaksi ei riitä, jos sen yhdyskuntarakenteellinen sijainti on huono.

Edelleen tuetaan taloudellisesti suurta liikennetarvetta aiheuttavan hajarakentamisen leviämistä. Niin sanottu perusrakennusoikeus muodostaa oman ongelmansa kestävän yhdyskuntarakenteen tavoittelussa.

Kaavoituksen lisäksi haasteena on tonttien rakentamiskäyttöön saaminen. Monissa kunnissa on merkittäviä tonttivarantoja, joiden käyttöön saaminen on ongelmallista. Usein rakennetaan ensin kauempana sijaitsevia uusia alueita ja keskeisesti yhdyskuntarakenteessa sijaitsevat alueet jäävät keskeneräisiksi.

Vaikutusten arvioinnin kehittämiseksi on myös tarvetta. Kaava- ym. suunnitelmien ja muiden rakennetun ympäristön kehittämiseen liittyvien valintojen ilmastonmuutoksen hillitsemistä, energia- ja ekotehokkuutta sekä yhdyskuntataloutta koskeva vaikutusten arviointi on usein puutteellista.

Kaavoitusta ja muuta rakentamisen sijoittamista koskevat päätökset tehdään usein muilla kuin tutkimuksiin perus-

tuvilla ilmastonmuutoksen hillintää, yhdyskunta- ja energiataloudellista edullisuutta tai muutoin kestäväää kehitystä painottavilla perusteilla.

Maanmittareilta voisi odottaa ilmastonmuutoksen huomioon ottamista kaikissa erilaisissa tehtävissään. Koulutusta pitäisi varmaankin terävöittää ja nostaa nämä haasteet entistä enemmän esille. Lainsäädännön kehittämistä tarvitaan ehkä myös näyttää siltä, että nytkin maankäyttö- ja rakennuslakia ainakin asiallisesti rikotaan erilaisten yksityisten intressien tai kuntien välisen kilpailun vuoksi.

Ilmastonmuutos on kuitenkin pakko ottaa huomioon. Jokainen toimenpide sen hillitsemiseksi on tärkeä. Nollahiiliyhteiskunta on väistämättä tavoitteena. Samaan aikaan on otettava huomioon myös meneillään olevaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen.

Maanmittarit kyllä alansa ammattilaisina yleensä tietävät, minkälaisilla toimenpiteillä ilmastonmuutosta voidaan hillitä. Suurempi ongelma lieneekin tiedon perille saaminen päätöksentekijöille, ja se, miten ilmastonmuutoksen hillintä saataisiin keskeiseksi päätöksenteon perusteeksi.

Kannattaa muistaa myös, että ilmastonmuutoksen hillitseminen yhdyskuntarakenteen kehittämisessä edistää samalla taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväää kehitystä. Mahdollisia häviäjiä ovat vain omia yksityisiä etujaan ajavat tahot.

Kirjoittaja toimii erikoistutkijana VTT:ssä. Sähköposti irmeli.wahlgren@vtt.fi.